

UČEBNÉ OSNOVY

VZDELÁVACIA OBLASŤ:	JAZYK A KOMUNIKÁCIA
----------------------------	---------------------

PREDMET :	SLOVENSKÁ JAZYK A LITERATÚRA
------------------	------------------------------

VZDELÁVACÍ STUPEŇ:	ISCED 1- primárne vzdelávanie
---------------------------	-------------------------------

ROČNÍK:	Prvý druhý tretí štvrtý
----------------	--

TRIEDA:	1.A 2.A 3.A 4.A
----------------	--------------------------------

VYUČOVACÍ JAZYK:	slovenský
-------------------------	-----------

ČASOVÁ DOTÁCIA				
ŠVP/ŠkVP:	8 / 1	6/2	6/2	6/2
ROČNE:	264/33	204/66	204/66	204/66

Vypracovala: Mgr. Henrieta PISOŇOVÁ

Schválené riaditeľom ZŠ : dňa: 24.9.2012

Prerokované v MZ 1 : dňa: 21. 9. 2012

podpis riaditeľa:
Mgr. R. Dražna

podpis vedúceho MZ 1:
Mgr. H. PISOŇOVÁ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA (podľa ISCED 1)

Základnou funkciou vyučovania slovenského jazyka na 1. stupni základnej školy je naučiť žiakov spisovnú podobu materinského jazyka, osvojiť si správny pravopis a gramatiku a najmä rozvíjať vyjadrovacie (komunikačné) schopnosti a to na úrovni ústnej i písomnej.

Predmet slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája jazykovú, slohovú zložku, písanie, literárnu zložku a čítanie. Do literárnej výchovy ako integrujúci prvok možno zahrnúť tzv. tvorivé písanie. Považujeme ho i za prostriedok preniknúť do významovej a estetickéj hĺbky literárneho diela. Tvorivé písanie sa tak stáva pre žiaka zdrojom poznania v oblasti lexiky, syntaxe, štylistiky, noetiky a poetiky, v neposlednom rade aj čítania. Ide teda o akési spojené nádoby, kde vedomostná úroveň a zručnosti sa spätne využívajú v jednotlivých zložkách predmetu. V minulosti, chápeme tým obdobie posledných desaťročí, sa kládol v materinskom jazyku akcent najmä na zvládnutie jazykovej zložky predmetu, kde učiteľ zdôrazňoval potrebu ovládať pravopis jazyka (syntax, morfológiu, lexikológiu), pričom písomná a ústna komunikácia bola podhodnotená.

Jazyk slovenský, ako vyučovací jazyk, má primárne a nezastupiteľné miesto vo vyučovacích predmetoch, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ďalších vyučovacích predmetov. Slovenčina je štátnym jazykom na území SR. Ovládanie štátneho jazyka na dobrej úrovni zabezpečuje žiakom možnosť nielen dobre zvládnuť školské vzdelávanie, ale i úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

Je nesporné, že úroveň výsledkov vyučovania slovenčiny v praktickom živote nie je uspokojivá, ba ovládanie jazyka nie je na patričnej úrovni. Máme na mysli používanie spisovnej formy jazyka v úradoch, v televízii, v rozhlase, iných médiách a kultúrnych ustanovizniach. Príčin je hneď niekoľko. Jazyk musí žiak dobre poznať, aby ho mohol dobre využívať, aby ním mohol myslieť, cítiť. Bez jazyka niet komunikácie, je stavebným materiálom nášho konania, je pilierom vedomostí. Každá zložka jazyka vplýva na jazykový prejav žiaka a odráža sa v jeho myslení.

CIELE PREDMETU

Cieľom jazykového vyučovania je naučiť žiakov nielen základné pojmy a poučky, ale naučiť ich myslieť v súvislostiach, komunikovať (ústne a písomne) na primeranej úrovni a naučiť ich rozumieť jazykovým prejavom z obsahovej stránky. Nezanedbateľnou je i literárna zložka jazyka. Prostredníctvom nej sa žiaci zoznamujú s literárnymi dielami a ich tvorcami a vytvárajú si k nim kladný vzťah.

Cieľom vyučovania slovenského jazyka na 1. stupni ZŠ je predovšetkým:

- osvojiť si základy písanej reči (čítania a písania)
- poskytovať bohaté skúsenosti s významom – komunikačnou a vzdelávacou funkciou písanej reči
- osvojiť si elementárne vedomosti v rovine lexikálnej, morfologickej, syntaktickej a štylistickej
- osvojiť si základné pravidlá pravopisu a znalosť písma
- získať základné poznatky o zvukovej stránke jazyka
- osvojiť si návyky správnej výslovnosti
- poznávať jazykové prostriedky a vedieť ich využívať v jazykovom systéme
- prehľbovať si zručnosť jednoduchého a súvislého vyjadrovania sa
- jazykové prostriedky vedieť vzájomne prepájať v jazykovom systéme

- viesť žiakov k presnému mysleniu a jeho využitiu v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej).

Metódy a formy, ktoré vedú k dosiahnutiu cieľa, ktorým je spisovné ovládanie reči v ústnom i písomnom prejave sú rôzne a rôzni autori ich odporúčajú používať individuálne. Ide najmä o to, aby boli čo najúčinnnejšie a najefektívnejšie pre daný druh učiva, s ohľadom na toho ktorého žiaka. Prvok, ktorý sa má uplatňovať nielen v didaktike predmetu, ale rovnako u žiaka ako i učiteľa, je tvorivosť.

Výsledkom tvorivej spolupráce učiteľ – žiak je správne používanie jazyka a jeho uplatňovanie v praktickom živote aj písomnom prejave. Tento proces by sa mal diať automaticky bez toho, aby si žiak uvedomoval zákonitosti stavby jazyka a jeho usporiadania. Systematická spolupráca pôsobiaca v interakciách učiteľ – žiak bude smerovať k hlbšiemu poznaniu materinského jazyka, k väčšej hrdosti a úcte k jazyku, čo v praxi znamená, že žiaci budú svoj jazyk poznať, budú ho vedieť používať, budú nim tvorivo myslieť a bez ťažkostí sa budú nim aj písomne vyjadrovať.

ROZVOJ KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ ŽIAKOV V PREDMETE

Kompetencia k celoživotnému učeniu sa

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- vedieť sa učiť a poznať vlastný štýl učenia,
- vedieť pracovať s rôznymi zdrojmi informácií,
- vedieť aktívne počúvať,
- mať rozvinuté vyššie poznávacie funkcie učenia na úrovni analýzy, syntézy a hodnotenia,
- vedieť aktívne pracovať s IKT,
- zapamätaniu si základných informácií a faktov a vedieť ich používať v praxi,
- schopnosti uplatňovať pravopis a spisovné vyjadrovanie vo všetkých formách komunikácie v reálnom živote,
- funkčnému využívaniu jazyka pri čítaní, písaní, rozprávaní a počúvaní.

Kompetencie k riešeniu problémov

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- čítaniu s porozumením a písaniu pre porozumenie (vedieť nájsť to, čo je v texte podstatné, vedieť nájsť podstatné súvislosti, vedieť niečo slovom alebo písmom vysvetliť,
- schopnosti čítať s porozumením rôzne druhy textov, pochopeniu podstaty problému a úspešnému hľadaniu relevantných informácií,
- postupnému získavaniu schopnosti analyzovať situáciu a rozhodovať sa,
- riešeniu problémov a objavovaniu súvislostí.

Kompetencie komunikatívne

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- schopnosti adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu,
- schopnosti žiaka verejne sa prezentovať a obhájiť si svoj názor.

Kompetencie sociálne a personálne

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- schopnosti mať vlastnú sebadôveru a sebaúctu,
- poznaniu sebahodnotenia s prijatím sebakritiky a uvedomovaním si svojich silných stránok,
- schopnosti mať zodpovednosť za vlastné učenie,
- schopnosti vedieť sa realizovať a projektovať si svoj osobný rozvoj,
- tvorivej a aktívnej práci v skupinách.

Kompetencie občianske

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- učeniu sa verejne vystupovať a prezentovať vlastnú tvorbu a nadobudnuté poznatky,
- vytváraniu si pozitívneho sebaobrazu, ktorý podporuje sebadôveru a sebarozvoj,
- uvedomovaní si svojich silných a slabých stránok,
- kontrole vlastného konania, schopnosti odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomení si svojich práv a povinností a podieľaniu sa na vytváraní triednych pravidiel,
- tolerancii a empatii k prejavom iných kultúr.

Kompetencie pracovné

Pre utváranie a rozvoj tejto kľúčovej kompetencie sú žiaci učiteľom vedení k:

- správne použitiu techniky a pomôcok,
- k poznávaniu a rozvíjaniu svojich schopností a ich uplatňovaniu v reálnom živote,
- učeniu sa využívať slovníky, príručky a internet.

UČEBNÉ ZDROJE

Učebnice: Šlabikár HUPS pre 1. ročník ZŠ (Mgr.Z. Hirschnerová a kol.)

Slovenský jazyk - pre 2. ročník ZŠ (Mgr. Z. Hirschnerová, PhD)

Čítanka - pre 2. ročník ZŠ (Dienerová, Nosál'ová)

Slovenský jazyk - pre 3. ročník ZŠ (Mgr. Z. Hirschnerová, PhD)

Čítanka - pre 3. ročník ZŠ (Mgr. Z. Hirschnerová, Filagová)

Slovenský jazyk - pre 4. ročník ZŠ (Mgr. Z. Hirschnerová, Mgr. R. Adame)

Čítanka - pre 4. ročník ZŠ (Mgr. Z. Hirschnerová, Filagová)

Didaktická technika: počítače s pripojením na internet, dataprojektor, interaktívna tabuľa

Ďalšie zdroje: výukové CD a DVD, prezentácie vytvorené učiteľom, pracovné listy vytvorené učiteľom

METÓDY A PROSTRIEDKY HODNOTENIA

V rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra sú hodnotené a klasifikované tri zložky predmetu: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a literatúra. Predmetom hodnotenia a klasifikácie v predmete slovenský jazyk a literatúra sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v súlade s požiadavkami učebných osnov, obsahových a výkonových štandardov v jednotlivých zložkách predmetu: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a

literatúra. Hodnotí sa schopnosť získať, upraviť, spracovať, používať a prezentovať vedomosti, zručnosti a návyky v konkrétnych situáciách, obsahová kvalita a jazyková správnosť odpovede, t.j. rozsah slovných zásob, gramatická správnosť, štylistická pôsobivosť a stupeň rečovej pohotovosti. V písomnom aj ústnom prejave má žiak preukázať komplexnosť ovládania jazyka, mieru tvorivosti a celkovú vzdelanosť a kultúrnosť v miere vychádzajúcej z učebných osnov, obsahových a výkonových štandardov.

Podklady na hodnotenie a klasifikáciu získava učiteľ rôznymi metódami, formami a prostriedkami:

- sústavným sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôznymi druhmi skúšok (ústnym skúšaním jednotlivca, frontálnym skúšaním, skúšaním žiakov v rámci skupinovej práce, formou didaktických testov po prebratí tematického celku, písomných cvičení),
- kontrolnými písomnými prácami, ktoré sú predpísané osnovami,
- analýzou výsledkov rôznych činností žiaka,
- sústavným diagnostickým pozorovaním žiaka

Pri hodnotení žiakov sme prijali pravidlá, ktoré platia pre celé obdobie vzdelávania žiaka a sú v súlade so spoločenskými výchovno – vzdelávacími stratégiami na úrovni školy:

- Hodnotenie zameriame a formulujeme pozitívne
- Rozlišujeme hodnotenie začlenených (integrovaných) a bežných žiakov
- Vyučujúci klasifikujú iba prebrané a precvičené učivo
- Žiak má dostatok času na učenie, precvičovanie a upevnenie učiva
- Podklady na hodnotenie a klasifikáciu získava vyučujúci objektívnym sledovaním výkonov a pripravenosti žiaka na vyučovanie, rôznymi druhmi písomných prác, analýzou výsledkov rôznych činností žiakov
- Pri klasifikácii používa platnú klasifikačnú stupnicu
- Písomné práce sú oznámené vopred
- Významným prvkom učenia je práca s chybou
- Využitie sebahodnotenia žiakov, ich schopnosť posúdiť svoju vlastnú prácu, vynaložené úsilie, osobné možnosti a rezervy

Metódy a formy hodnotenia	Kritéria hodnotenia
Ústne skúšanie	<ul style="list-style-type: none"> - komplexnosť (celé učivo) - samostatnosť - správnosť - správnosť použitia odbornej terminológie - pochopenie (nie memorovanie) - aplikačná schopnosť - generalizácia(zovšeobecnenie, schopnosť hodnotiť,vytvárať závery)
Písomné testy	<ul style="list-style-type: none"> - stupnica hodnotenia
Diktáty	<ul style="list-style-type: none"> - stupnica hodnotenia
Slohová práca	<ul style="list-style-type: none"> - dodržanie slohového postupu - vonkajšia a vnútorná kompozícia - výber jazykových prostriedkov - štylistická správnosť - výstižnosť témy - pravopisná správnosť - rozsah
Prednes poézie	<ul style="list-style-type: none"> - správnosť a dodržanie rýmu - spôsob prednesu
	<ul style="list-style-type: none"> - obsahová náročnosť

Tvorivé písanie	<ul style="list-style-type: none"> - originalita textu - predpísaná schéma - vhodné štylistické prostriedky - výstižnosť
Prezentácia a projekty	<ul style="list-style-type: none"> - dodržanie požadovanej témy - originalita pri výbere jazykových prostriedkov - požadovaná forma a rozsah práce - originálny prístup pri spracovaní - prezentácia vlastnej práce
Skupinová práca	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovanie pravidiel skupinovej práce - rešpektovanie komunikačných pravidiel - kvalita výstupného produktu - priateľskosť pri spolupráci - schopnosť sebahodnotenia - schopnosť hodnotenia iných skupín podľa dohodnutých kritérií

Na hodnotenie žiakov počas celého školského roka používame:

1. priebežné hodnotenie

- klasifikácia známkou
- ústne hodnotenie (ako motivačný činiteľ)

2. sumatívne hodnotenie

- klasifikácia známkou (podľa metodického pokynu MŠ č.22/2011)

Kritéria hodnotenia, stupnice, kontrolné diktáty a previerky vedomostí zo Slovenského jazyka a literatúry sú rozpracované v pláne práce MZ pri ZŠsMŠ Helcmanovce.

DIKTÁTY v 1.-4. ročníku

Klasifikácia a zameranie diktátov a pravopisných cvičení

Za chybu v práci žiaka sa počíta akákoľvek chyba z učiva, ktoré sa preberalo. Ak sa vyskytne tá istá chyba v jednom slove niekoľkokrát, počíta sa za jednu chybu (napr. riba vo viacerých vetách). Chyba rovnakého významu v rôznych slovách sa počíta ako chyba v ďalšom slove (napr. chlapmy, stromamy). Chybou je i nečitateľné písmo. Chybou je, keď je čiarka na začiatku riadka (čiarky na 1. stupni diktujeme), tiež je chybou, keď je predložka na konci riadka (patrí pred slovo). Znáмка za zlú úpravu sa nesmie zarátať do známky z diktátu, ale úprava sa musí hodnotiť osobitne.

DIKTÁTY

1 - 2 ch	1
3 – 4 ch	2
5 - 7 ch	3
8 - 10 ch	4
11 a viac ch	5

PÍ SOMNÉ PRÁ CE

100% - 86%	1
85% - 75%	2
74% - 50%	3

49% - 25%	4
24% - 0%	5

Kontrolné diktáty v 1.ročníku

Počet: podľa potreby

Je v kompetencii vyučujúceho, aby objektívne zvážil, koľko kontrolných diktátov so žiakmi napíše a na čo sú zamerané. Dôležité je, aby nedošlo k predimenzovaniu počtu týchto diktátov.

Kontrolné diktáty v 2.ročníku

Počet: 6 (15-20 slov)

Zameranie:

- krátke a dlhé samohlásky,
- spoluhlásky d', t', ň, ľ a ich spojenie s e, i, ia, ie, iu do slabiky,
- i/í po mäkkých spoluhláskach,
- y/ý po tvrdých spoluhláskach,
- veľké začiatkové písmená,
- zhrnutie učiva 2. ročníka.

Kontrolné diktáty v 3. ročníku

Počet: 8 (20-30 slov)

Zameranie:

- vybrané slová po b,
- vybrané slová po m,
- vybrané slová po p,
- vybrané slová po r,
- vybrané slová po s,
- vybrané slová po v, z,
- veľké začiatkové písmená,
- zhrnutie učiva 3. ročníka (dôraz na ä, r/ř, l/ĺ).

Kontrolné diktáty vo 4. ročníku

Počet: 7 (30-45 slov)

Zameranie:

- spodobovanie (dôraz na predložky a predpony),
- vybrané slová,
- podstatné mená stredného rodu,
- podstatné mená ženského rodu,
- podstatné mená mužského rodu,
- slovesá,
- zhrnutie učiva 4. ročníka.

Oprava diktátov a pravopisných cvičení

V nižších ročníkoch učiteľ spočiatku vyznačí žiakovi každú chybu osobitne, ale nevpisuje správne tvary medzi riadky. Postupne začína využívať tzv. aktívne spôsoby opravy. Napr. nevyznačí každú chybu priamo, ale podčiarkne celé slovo, v ktorom sa chyba nachádza. Žiak musí chybu v slove nájsť a opraviť si ju. Vo štvrtom ročníku možno žiakov pri oprave aktivizovať aj tak, že učiteľ vyznačí na okraji riadka počet chýb (napíše číslicu). Aktivitu pri oprave môžu zvýšiť i používané korektorské značky, s ktorými sa žiaci postupne oboznamujú a mali by ich mať napísané na prvej strane v zošite (v učebnici SJ- 4. ročník, Hirschnerová sú na str.7-8) .

PRIEREZOVÉ TÉMY

Povinnou súčasťou obsahu vzdelávania sú prierezové tematiky, ktoré sa spravidla prelínajú cez vzdelávacie oblasti. Prierezové tematiky je možné uplatňovať viacerými formami – ako integrovanú súčasť vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania a vhodných vyučovacích predmetov, ako samostatný učebný predmet v rámci voliteľných hodín (pri profilácii školy). Vhodná je forma projektu (v rozsahu počtu hodín, ktoré sú pridelené téme) alebo veľmi efektívnou formou kurzu. Nevyhnutnou podmienkou účinnosti a neformálnej realizácie témy je používanie aktivizujúcich, interaktívnych učebných metód. Výber spôsobu a času realizácie prierezovej tematiky je v kompetencii každej školy. Na úrovni primárneho vzdelávania uplatňujeme prierezové témy:

- MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA
- MEDIÁLNA VÝCHOVA
- ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA
- OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ
- REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ KULTÚRA
- TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI
- DOPRAVNÁ VÝCHOVA – VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE
- OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

Národný program finančnej gramotnosti